A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2007. június 21.*

A C-231/06–C-233/06. sz. egyesített ügyekben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Cour du travail de Bruxelles (Belgium), a Bírósághoz 2006. május 22-én érkezett, 2006. május 10-i határozataival terjesztett elő az előtte

az **Office national des pensions**

és

Emilienne Jonkman (C-231/06),

Hélène Vercheval (C-232/06),

Noëlle Permesaen (C-233/06)

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, R. Schintgen, A. Borg Barthet, M. Ilešič (előadó) és E. Levits bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. március 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen képviseletében J. Heynderickx ügyvéd,

– az Office national des pensions képviseletében R. Dupont és M. Willemet ügyvédek,

– az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: W. Ferrante avvocato dello Stato,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Rozet és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2007. március 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979., L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) értelmezésére vonatkoznak.

2 A kérelmeket az E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen és az Office national des pensions (a továbbiakban: az ONP) között folyamatban lévő peres eljárásban terjesztették elő.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

3 E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen, miután légiutas-kísérőkként dolgoztak a részvénytársaságként működő belga Sabena SA légitársaságnál, nyugdíjkérelmet nyújtottak be, mint polgári légiközlekedésben dolgozó személyzet. E kérelmeket 1992, 1995, illetve 1996 folyamán nyújtották be, (E. Jonkmann esetében) 1993. március 1-jétől kezdődő, (H. Vercheval esetében) 1996. július 1-jével, (N. Permesaen esetében pedig) 1997. február 1-jével kezdődő nyugdíjjogosultságuk érvényesítése érdekében.

4 Az ONP elrendelte részükre a nyugdíj folyósítását. Mindazonáltal E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen megtámadta az ONP által hozott határozatokat, az

elsőként megnevezett személy a Tribunal du travail de Bruxelles (a brüsszeli munkaügyi bíróság) előtt, a másik két személy pedig a Tribunal du travail de Nivelles (a nivelles-i munkaügyi bíróság) előtt, arra való hivatkozással, hogy nyugdíjukat hátrányos megkülönböztetést tartalmazó rendelkezések alapján számították ki, valamint, hogy ők ugyanazon szabályok szerint kiszámított nyugdíjat kellene, hogy kapjanak, mint a férfi légiutas-kísérő személyzetre alkalmazottak.

5 Konkrétabban fogalmazva, véleményük szerint az érdekeltek nyugdíja kiszámításainak összevetéséből az következik, hogy az ONP által figyelembe vett munkabérösszegek, az 1964. január 1. és 1980. december 31. közötti időszak tekintetében, nettó összegüket tekintve alacsonyabbak voltak a női légiutas-kísérők esetében, mint a férfi légiutas-kísérők esetében, annak ellenére, hogy alapbérük azonos volt.

6 Ennek magyarázata az az előbb említett időszakban fennálló bánásmódbeli eltérés, amely egyrészről a női légiutas-kísérők, másrészről a kabinszemélyzet többi tagja között létezett. Ugyanis a polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjrendszerének finanszírozására szolgáló járulékokat meghatározó, és azok megfizetésének módjáról szóló 1964. január 10-i, 1964. január 1-jével hatályba lépett királyi rendelettel (*Moniteur belge* 1964. január 17-i száma, 464. o.) egy olyan különleges nyugdíjrendszert hoztak létre a polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők javára, amelynek hatálya alól viszont a női légiutas-kísérőket kizárták. Ez utóbbi személyek továbbra is a munkavállalók általános nyugdíjrendszerének hatálya alatt maradtak, amelyet a járulékok beszedése és a nyugdíj kiszámítása szempontjából egy alacsonyabb jövedelemrész számításba vétele jellemzett, mint amelyet a polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők különleges nyugdíjrendszerénél vettek alapul.

7 A női légiutas-kísérőknek e különleges nyugdíjrendszer kedvezményéből való kizárásának indoka az volt, hogy ők abban az időszakban nem folytathatták pályafutásukat légijárművön szolgálatot teljesítőként 40 éves életkoruk betöltését követően. Ennélfogva ők nem futhattak be teljes karriert. Ezen oknál fogva a Belga Királyság úgy döntött, hogy őket nem foglalja a létrehozott különleges rendszer hatálya alá.

8 A Sabena SA előmeneteli rendszerének és a női légiutas-kísérők nyugdíjrendszerének problematikája már több alkalommal képezte peres eljárás tárgyát a belga bíróságok előtt, amelyek közül végül több ügyet a Bíróság előzetes döntéshozatali kérelemre hozott ítéletét alapul véve bíráltak el (lásd a Bíróság 80/70. sz. Defrenne-ügyben 1971. május 25-én hozott ítélete [EBHT 1980., 445. o.]; 43/75. sz. Defrenne-ügyben 1976. április 8-án hozott ítélete [EBHT 1976., 455. o.]; valamint 149/77. sz. Defrenne-ügyben 1978. június 15-én hozott ítélete [EBHT 1978., 1365. o.]). A polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők számára a nyugdíjjogosultságra vonatkozó különleges szabályokat és a munkavállalók öregségi és özvegyi nyugdíjáról szóló, 1967. október 24-i 50. sz. királyi rendelet végrehajtásának különleges szabályait meghatározó 1969. november 3-i királyi rendeletet módosító 1980. június 27-i, 1981. január 1-jén hatályba lépett királyi rendelettel (*Moniteur belge* 1980. augusztus 23-i száma, 9700. o.) végül a női légiutas-kísérőket is integrálták a polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők különleges rendszerébe. Ezt követően a belga jogalkotás az előzővel megegyező című, 1984. március 28-i királyi rendelettel (*Moniteur belge* 1984. április 3-i száma, 4100. o.) egy, a női légiutas-kísérők javát szolgáló kiigazítási lehetőségről rendelkezett az 1964. január 1-je és az 1980. december 31-e közötti időszak tekintetében. Ezt a királyi rendeletet a Conseil d'État 1987. szeptember 7-i rendelete hatályon kívül helyezte, és 1997. június 25-én egy új, szintén azonos címet viselő királyi rendelet elfogadására került sor (*Moniteur belge* 1997. július 31-i száma, 19635. o., a továbbiakban: az 1997. június 25-i királyi rendelet) annak érdekében, hogy orvosolják a női és a férfi légiutas-kísérők között az 1964. január 1. és 1980. december 31. közötti időszakban fennállott bánásmódbeli különbséget.

9 Az 1997. június 25-i királyi rendelet szerint azoknak a női légiutas-kísérőknek, akik az 1964. január 1. és 1980. december 31. közötti időszakban álltak alkalmazásban, ezentúl a férfi légiutas-kísérőkre alkalmazottal megegyező módon számított nyugdíjra jogosultak, feltéve, ha egy összegben megfizetik a kiigazítási járulékokat, évi 10%-os (késedelmi) kamattal megemelve. Az említett kiigazítási járulékok lényegében a női légiutas-kísérők által 1964. január 1. és 1980. december 31. közötti időszakban befizetett járulékok és a férfi légiutas-kísérők által ugyanezen időszakban befizetett magasabb járulékok közötti különbséget jelenti.

10 E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen úgy véli, hogy az 1997. június 25-i királyi rendeletben előírt kiigazítás nem szünteti meg a női és a férfi légiutas-kísérők közötti összes hátrányos megkülönböztetést.

11 A Tribunal du travail de Bruxelles, illetve a Tribunal du travail de Nivelles az 1997. november 17-én, illetve 1998. január 9-én hozott ítéleteiben helyt adott E. Jonkman, illetve H. Vercheval kereseti kérelmének, azzal az indokolással, hogy nyugdíjuk kiszámításának módja hátrányos megkülönböztetést tartalmaz.

12 N. Permesaen esetében a Tribunal du travail de Nivelles 2003. december 26-i ítéletében részben helyt adott az ONP érveinek. Megállapította, hogy nem képez hátrányos megkülönböztetést a férfi munkavállalókéval azonos nyugdíj megadásának azon járulékok megfizetésének feltételéhez való kötése, amelyeket a női munkavállalónak akkor kellett volna megfizetnie, ha szakmai pályafutása során ugyanennek a rendszernek lett volna a tagja. Ezzel szemben viszont hátrányos megkülönböztetést tartalmazónak minősítette a 10%-os éves kamatlábat.

13 Az ONP fellebbezést nyújtott be az 1997. november 17-i és az 1998. január 9-i ítéletekkel szemben a Cour du travail de Bruxelles-hez. Ugyanezen bírósághoz N. Permesaen is fellebbezést nyújtott be a 2003. december 26-i ítélettel szemben.

14 A Cour du travail de Bruxelles úgy véli, hogy az 1997. június 25-i királyi rendelettel bevezetett kiigazítási rendszer gyakorlati módja hátrányos megkülönböztetésre adhat alkalmat. E tekintetben megjegyzi, hogy a nyugdíjasok részére egy magas tőkeösszeg egy összegben történő megfizetése nem elhanyagolható akadályt jelent. A Cour du travail emlékeztet a kiigazítási rendszer adójogi szempontjára is, abban az értelemben, hogy a járulékokat az adott időszakban a férfi légiutas-kísérők levonhatták az adójukból, ami viszont a női légiutas-kísérők esetében nem így volt. Végül a Cour de travail megjegyzi, hogy az alkalmazott kamatláb magasabb, mint a jogszabály szerinti késedelmi és kompenzatív kamatok, illetve banki kamatok kamatlába.

15 A Cour du travail de Bruxelles úgy véli, hogy az alapügyben meghozandó döntés a 79/7 irányelv értelmezésétől függ. Ezért úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást és a következő előzetes döntéshozatali kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A 79/7 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy az engedélyezi egy tagállamnak az olyan szabályozás elfogadását, amely eredetileg megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek csoportja számára lehetővé teszi, hogy részesüljenek az ellenkező nemű személyekből álló csoportra vonatkozó nyugdíjrendszerből, amennyiben visszamenőlegesen (egy összegben) megfizetik azokat a (jelentős mértékű) járulékokat, amelyek az e tagállamban hatályos jogszabályok értelmében az ezen utóbbi csoporthoz tartozó személyek számára előírt?

Igenlő válasz esetén a 79/7 irányelvet nem úgy kell-e értelmezni, miszerint az előírja, hogy az adott tagállam módosítsa az e rendelkezéssel ellentétes szabályozást, amint az Európai Közösségek Bíróságának ítélete megállapítja a jogi normák ezen összeütközését, vagy legkésőbb az e szabályozás elfogadásából eredő járulékkövetelésekre irányadó elévülési időn belül?

2) A 79/7 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy az engedélyezi egy tagállamnak az olyan szabályozás elfogadását, amely eredetileg megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek csoportja számára lehetővé teszi, hogy részesüljenek az ellenkező nemű személyekből álló csoportra vonatkozó nyugdíjrendszerből, amennyiben visszamenőlegesen megfizetik azt az igen jelentős összegű késedelmi kamatot, amely az e tagállamban hatályos jogszabályok értelmében az ezen utóbbi csoporthoz tartozó személyek számára előírt?

Igenlő válasz esetén a 79/7 irányelvet nem úgy kell-e értelmezni, miszerint az előírja, hogy az adott tagállam módosítsa az e rendelkezéssel ellentétes szabályozást, amint az Európai Közösségek Bíróságának ítélete megállapítja a jogi normák ezen összeütközését, vagy legkésőbb az e szabályozás elfogadásából eredő késedelmi kamatokra irányadó elévülési időn belül?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes megjegyzések

16 Először is megjegyzendő, hogy az alapeljárásban részt vevő felek nem vitatták azt a tényt, hogy a női légiutas-kísérők kezdetben történt kizárása a polgári légijárműveken szolgálatot teljesítők különleges nyugdíjrendszeréből hátrányos megkülönböztetést képezett.

17 Ezenfelül, ki kell emelni, hogy az EK 141. cikke (1) és (2) bekezdése, amely a férfi és női munkavállalók egyenlő díjazásának elvére vonatkozik, a jelen esetben nem alkalmazható, mivel az említett cikk csak az egyes foglalkoztatási nyugdíjrendszerekre, és nem a jogszabályon alapuló nyugdíjrendszerekre vonatkozik (a fent hivatkozott Defrenne-ügyben 1971. május 25-én hozott ítéletek 10–13. pontja; a C-109/91. sz. Ten Oever-ügyben 1993. október 6-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-4879. o.] 9. pontja; és a C-207/04. sz. Vergani-ügyben 2005. július 21-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-7453. o.] 22. és 23. pontja).

18 Ezért a kérdést előterjesztő bíróság helyesen járt el, amikor előterjesztette kérdéseit a 79/7 irányelvvel kapcsolatban, amely a társadalombiztosítás jogszabályon alapuló rendszereire alkalmazandó, beleértve a jogszabályon alapuló nyugdíjrendszereket is (a Bíróság C-154/92. sz. Van Cant-ügyben 1993. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3811. o.] 10. és 11. pontja).

19 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése tilt mindenféle „nemi megkülönböztetés(t) [...], különös(en) [...] a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében, a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében, (valamint) a juttatások kiszámítása tekintetében [...]". E rendelkezésre az érintettek a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak annak érdekében, hogy azok kizárják minden, a közösségi joggal nem összeegyeztethető nemzeti szabályozás érvényesülését (a Bíróság C-102/88. sz. Ruzius-Wilbrink-ügyben 1989. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 1989., 4311. o.] 19. pontja, és a C-337/91. sz. Van Gemert-Derks-ügyben 1993. október 27-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-5435. o.] 31. pontja).

A kiigazítási járulékok megfizetésének előírásáról

20 Kérdéseinek első részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 79/7 irányelv kizárja-e azt, hogy amikor valamely tagállam olyan szabályozást fogad el, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek részére lehetővé teszi azt, hogy a másik nemhez tartozó személyekre alkalmazandó nyugdíjrendszer előnyeiben részesüljenek, akkor az e rendszerhez való csatlakozás lehetőségét egy olyan kiigazítási járulék egy összegben történő és évi 10% os kamatlábbal megemelt megfizetésétől tegye függővé, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett személyek által a hátrányos megkülönböztetés időszakában megfizetett járulékok, valamint a személyek másik csoportja által ugyanezen időszak alatt megfizetett, magasabb összegű járulékok közötti különbségből áll.

21 A Bíróság elé terjesztett észrevételekből az következik, hogy az alapeljárásban részt vevő felek, az Európai Közösségek Bizottsága és az olasz kormány mindannyian azon a véleményen vannak, hogy az az alapfeltétel, amelynek a női légiutas-kísérők alá vannak vetve az 1997. június 25-i királyi rendelet által ahhoz, hogy szakmai tevékenységük az 1964. január 1. és 1980. december 31. közötti időszakban ugyanolyan módon kerüljön számításba vételre, mint a férfi légiutas-kísérőké, nevezetesen az előbbiek által az említett időszakban megfizetett járulékok, és a férfi légiutas-kísérők által ugyanezen időszakban megfizetett, magasabb járulékok közötti különbség összegének megfizetése önmagában nem tartalmaz hátrányos megkülönböztetést.

22 Ez az álláspont helytálló. Így, amint azt a Bíróság már korábban, egyes foglalkoztatói nyugdíjrendszerekkel kapcsolatos jogviták keretében kimondta, az a tény, hogy egy munkavállaló visszamenőleg is követelheti egy foglalkoztatási nyugdíjrendszerbe történő belépését, nem teszi lehetővé a számára, hogy kikerülje az érintett tagsági időszakkal kapcsolatos hozzájárulások megfizetését (a Bíróság C-128/93. sz. Fisscher-ügyben 1994. szeptember 28-án hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4583. o.] 37. pontja; C-435/93. sz. Dietz-ügyben 1996. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-5223. o.] 34. pontja; és C-78/98. sz. Preston és társai ügyben 2000. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-3201. o.] 39. pontja).

23 Ugyanis abban az esetben, ha hátrányos megkülönböztetésre került sor, akkor az egyenlő bánásmód helyreállítása során a hátrányosan megkülönböztetett munkavállalót ugyanabba a helyzetbe kell hozni, mint amelyben a másik nemű munkavállalók voltak. Következésképpen az említett munkavállaló nem várhatja, különösen pénzügyi téren, hogy kedvezőbb bánásmódban fog részesülni, mint amelyben akkor részesült volna, ha az adott rendszerhez csatlakozott tag lett volna (lásd a fent hivatkozott Fisscher-ügyben hozott ítélet 35. és 36. pontja, valamint Preston és társai ügyben hozott ítélet 38. pontja).

24 Mindenképpen meg kell jegyezni, hogy ezen ítélkezési gyakorlat analóg módon alkalmazandó a jogszabályon alapuló nyugdíjrendszerekhez való csatlakozás eseteiben is. Ebből következően amikor valamely tagállam olyan szabályozást fogad el, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek részére lehetővé teszi azt, hogy a másik nemhez tartozó személyekre alkalmazandó nyugdíjrendszer előnyeiben részesüljenek, akkor úgy is dönthet, hogy úgy állítja helyre az egyenlő bánásmódot, hogy előírja egy olyan összeg megfizetését, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett személyek által a hátrányos megkülönböztetés időszakában megfizetett járulékok, és a másik csoport tagjai által ugyanezen időszakban megfizetett, magasabb járulékok közötti különbségnek felel meg. Az a tény, hogy ez utóbbi csoport tagjai időközben járulékaik megfizetésének elévülésének előnyében részesülnek, nem akadályozza az előbb leírt kiigazítást, amennyiben – ahogyan arra a főtanácsnok asszony indítványának 70. pontjában rámutatott – hasonló elévülési határidőt határoznak meg az újonnan csatlakozó tagok számára is.

25 Egyébiránt annak érdekében, hogy elkerülhető legyen bármiféle fordított irányú hátrányos megkülönböztetés, a kiigazítási járulékok a monetáris infláció kiegyenlítésére szolgáló kamatokkal terhelhetők. Ugyanis – ahogyan arra a főtanácsnok asszony indítványának 38. pontjában rámutatott, illetve az annak 39. pontjában megfogalmazott fenntartással – e megterhelés biztosítja azt, hogy az újonnan csatlakozó tagok által megfizetett járulékok a valóságban ne legyenek alacsonyabbak, mint a nyugdíjrendszerhez az annak létrehozásakor csatlakozott munkavállalók által megfizetett járulékok.

26 A főtanácsnok asszony által indítványának 64. és 65. pontjában felsorolt indokok miatt az előbbi megállapítások arra az esetre korlátozódnak, amikor a nyugdíjjogosultságok kiigazításának hatásai a nyugdíjbavonulás időpontjától kezdve érzékelhetők. Ugyanis a már nyugdíjban lévő személyeknek felkínált kiigazítás lehetősége,

és a hátrányos megkülönböztetésük időszakában általuk megfizetett járulékok, valamint a másik csoport tagjai által ugyanezen időszakban megfizetett, magasabb járulékok közötti különbségnek megfelelő összeg megfizetésének előírása csak akkor vet véget az egyenlőtlen bánásmódnak, ha az minden egyes érintett személy nyugdíjának teljes időszakára szóló nyugdíjjogosultságok azonos módon történő kiszámítását eredményezi.

27 Az előbbiekből következik, hogy a 79/7 irányelv nem zárja ki azt, hogy amikor valamely tagállam olyan szabályozást fogad el, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek részére lehetővé teszi azt, hogy a másik nemhez tartozó személyekre alkalmazandó nyugdíjrendszer előnyeiben részesüljenek nyugdíjuk teljes időtartamára, akkor az e rendszerhez való csatlakozás lehetőségét egy olyan kiigazítási járulék megfizetésétől tegye függővé, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett személyek által a hátrányos megkülönböztetés időszakában megfizetett járulékok, valamint a személyek másik csoportja által ugyanezen időszak alatt megfizetett, magasabb összegű járulékok közötti különbségből áll, a monetáris inflációt kiegyenlítő késedelmi kamatokkal megemelve.

A kiigazítási járulékok megfizetésének módjáról

28 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a tagállam előírhatja-e azt, hogy a kiigazítási járulékokat egy összegben fizessék meg, és hogy azt évi 10%-os kamattal terheljék, hangsúlyozni kell, hogy a tagállamok által annak érdekében hozott intézkedéseknek, hogy megfeleljenek a közösségi jog olyan szabályainak, mint például a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elve, hatékonynak kell lenniük (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Fisscher-ügyben hozott ítélet 31. pontja, Preston és társai ügyben hozott ítélet 40–42. pontja; a C-187/00. sz. Kutz-Bauer-ügyben 2003. március 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-2741. o.] 57. pontja, és a C-212/04. sz. Adeneler és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-6057. o.] 95. pontja). Következésképpen a belga jogalkotó feladata lett volna, amikor elfogadta az 1997. június 25-i királyi rendeletet, hogy annak érdekében, hogy a női légiutas-kísérőket ugyanabba a helyzetbe hozza, mint a férfi légiutas-kísérőket, a kiigazítás módját úgy határozza meg, hogy az ne legyen számukra gyakorlatilag lehetetlen vagy túlságosan nehéz.

29 Tehát, a Bíróság elé terjesztett észrevételekből következően, figyelemmel a hátrányos megkülönböztetés hosszú időtartamára, amely 1964. január 1. és 1980. december 31. között állt fenn, valamint az ezen időszak és a kiigazításról rendelkező 1997. június 25-i királyi rendelet elfogadása között eltelt több évre (1981 és 1997 között), a kiigazítási járulékok különösen magas összeget jelentenek. Ahogyan arra a főtanácsnok asszony indítványának 49. pontjában rámutatott, az említett összeg akár meghaladhatja azon személyek egy évi nyugdíját, akiknek a kiigazítás lehetőségét felkínálták. Ahogyan azt E. Jonkman, H. Vercheval és N. Permesaen kiemelte, anélkül, hogy e kérdésben állításukat az ONP vitatta volna, egy ilyen összeg egy összegben történő megfizetése lehetetlennek bizonyulhat, vagy legalábbis olyan kölcsönfelvételt igényel valamely pénzügyi szervezettől, amely cserében kamatok megfizetését feltételezi.

30 Többek között az 1997. június 25-i királyi rendeletből következik, hogy azon kivételes esetekben, amelyek a jelen esetben nem alkalmazhatóak, a kiigazítási járulékok részletben történő megfizetéséről rendelkezik, éves törlesztőrészletek formájában.

31 Tekintettel a fent kifejtett körülményekre meg kell állapítani, hogy az érintettek számára előírt azon kötelezettség, hogy a kiigazítási járulékokat egy összegben fizessék meg, azzal a hatással jár, hogy a női légiutas-kísérők nyugdíjjogosultságának kiigazítását túlságosan megnehezíti.

32 Ami a 10%-os éves kamatot illeti, az alapeljárásban részt vevő felek, a Bizottság és az olasz kormány mind úgy nyilatkoztak, illetve elismerték, hogy ez a kamatláb szembetűnően magas. A tárgyaláson e tárgyban feltett kérdésre az ONP nem tudta pontosan megmondani, hogy mi volt az oka annak, hogy az 1997. június 25-i királyi rendelet az inflációs rátát meghaladó kamatlábat határozott meg.

33 Mindenesetre annyi bizonyos, hogy a monetáris infláció kiegyenlítéséhez szükséges mértéket meghaladó kamatláb meghatározása azzal az eredménnyel jár, hogy az

újonnan csatlakozó tagok által megfizetett járulékok a valóságban magasabbak, mint a nyugdíjrendszer létrehozásakor ahhoz csatlakozott munkavállalók által megfizetett járulékok. Ennélfogva ez a kamatláb, amely messze van attól, hogy a női légiutas-kísérőket ugyanabba a helyzetbe hozza, mint a férfi légiutas-kísérőket, hozzájárul a női légiutas-kísérőkkel szembeni egyenlőtlen bánásmód fenntartásához.

34 Mindenesetre – a nemzeti jog teljes körű ismeretével egyedül rendelkező – kérdést előterjesztő bíróság feladata meghatározni azt, hogy az 1997. június 25-i királyi rendeletben meghatározott 10%-os éves kamatláb mennyiben tartalmazza a monetáris infláció kiegyenlítését szolgáló kamatszázalékot.

35 E megállapítások egészéből következően, a 79/7 irányelv kizárja azt, hogy amikor valamely tagállam olyan szabályozást fogad el, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek részére lehetővé teszi azt, hogy a másik nemhez tartozó személyekre alkalmazandó nyugdíjrendszer előnyeiben részesüljenek, akkor előírja azt, hogy a kiigazítási járulékok megfizetését a monetáris infláció kiegyenlítésére szolgálóktól eltérő, egyéb kamatokkal megemeljék. Az irányelv azt is kizárja, hogy előírható legyen, hogy e fizetést egy összegben teljesítsék, amennyiben e feltétel gyakorlatilag lehetetlenné tenné vagy túlságosan megnehezítené az említett kiigazítás megfizetését. Különösen ez az eset áll fenn akkor, ha a fizetendő összeg meghaladja az érintett személy éves nyugdíját.

A tagállam valamely előzetes döntéshozatali kérdésben hozott ítéletből eredő kötelezettségeiről

36 Kérdéseinek második részével a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárásbeli jogvita kontextusában értelmezve lényegében azt kérdezi, hogy valamely tagállam köteles-e jogszabályait kiigazítani a Bíróság által valamely előzetes döntéshozatali kérdésben hozott olyan ítéletet követően, amelynek értelmében az említett jogszabályok összeegyeztethetetlenek a közösségi joggal.

37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 10. cikkben előírt jóhiszemű együttműködés elve szerint a tagállamok kötelesek a közösségi jog megsértéséből eredő jogellenes következményeket megszüntetni (lásd a Bíróság C-201/02. sz. Wells-ügyben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-723. o.] 64. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

38 Ennélfogva a valamely előzetes döntéshozatali kérdésben hozott olyan ítéletet követően, amelynek értelmében az említett jogszabályok összeegyeztethetetlenek a közösségi joggal, az érintett tagállam hatóságainak feladata megtenni azokat a megfelelő általános vagy egyedi intézkedéseket, amelyek a területén a közösségi jog betartását biztosítják (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Wells-ügyben hozott ítélet 64. és 65. pontja, valamint a C-495/00. sz. Azienda Agricola Giorgio, Giovanni és Luciano Visentin és társai ügyben 2004. március 25-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2993. o.] 39. pontja). A meghozandó intézkedések megválasztását teljes mértékben rájuk bízva, az említett hatóságoknak különösen arra kell ügyelniük, hogy a nemzeti jog a lehető leghamarabb megfeleljen a közösségi jognak, és hogy azok a jogok, amelyeket az érintettek a közösségi jogra alapítanak, teljes mértékben érvényesüljenek.

39 Egyébiránt, ahogyan azt a Bíróság már több alkalommal kimondta, a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetés ügyeiben, amíg az egyenlő bánásmódot visszaállító intézkedések nem kerültek elfogadásra, az egyenlőség elvének tiszteletben tartása csak úgy biztosítható, ha a hátrányos helyzetbe hozott személyeknek biztosítják ugyanazokat az előnyöket, amelyekben a kedvezményezett csoporthoz tartozó személyek részesülnek. Ilyen esetben a nemzeti bíróság valamennyi diszkriminatív nemzeti rendelkezéstől köteles eltekinteni anélkül, hogy a jogalkotót fel kellene szólítania e rendelkezés hatályon kívül helyezésére, vagy meg kellene várnia a rendelkezés hatályon kívül helyezését, illetve köteles a hátrányos helyzetbe hozott csoport tagjaira is ugyanazt a rendszert alkalmazni, ami a másik csoport tagjaira vonatkozik (a Bíróság C-408/92. sz. Avdel Systems ügyben 1994. szeptember 28-án hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4435. o.] 16. és 17. pontja; a C-442/00. sz. Rodríguez Caballero-ügyben 2002. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-11915. o.] 42. és 43. pontja; valamint a C-81/05. sz. Cordero Alonso-ügyben 2006. szeptember 7-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-7569. o.] 45. és 46. pontja).

40 Ezenfelül a tagállam köteles megtéríteni a magánszemélyeknek a közösségi jog megsértésével okozott károkat. Abban az esetben, ha e kötelezettség feltételei fennállnak, a nemzeti bíróság feladata ezen elv következményeinek meghatározása (lásd különösen a Bíróság C-66/95. sz. Sutton-ügyben 1997. április 22-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-2163. o.] 35. pontját, és a C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-10239. o.] 51. és 52. pontját).

41 Figyelemmel az előzőekben kifejtettekre, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések második részét úgy kell megválaszolni, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján hozott olyan ítéletet követően, amelyből az következik, hogy a nemzeti jogszabály összeegyeztethetetlen a közösségi joggal, az érintett tagállam hatóságainak feladata megtenni azokat a megfelelő általános vagy egyedi intézkedéseket, amelyek biztosítják a közösségi jog betartását, különösen ügyelve arra, hogy a nemzeti jog a lehető leghamarabb megfeleljen a közösségi jognak, és hogy azok a jogok, amelyeket az érintettek a közösségi jogra alapítanak, teljes mértékben érvényesüljenek. Amennyiben a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetés ténye megállapításra került, mindaddig, amíg az egyenlő bánásmódot helyreállító intézkedéseket nem fogadják el, a nemzeti bíróság feladata kizárni a hátrányos megkülönböztetést tartalmazó nemzeti rendelkezések érvényesülését – azoknak a jogalkotó által történő hatályon kívül helyezésének indítványozása vagy bevárása nélkül –, valamint ugyanazon rendszert alkalmazni a hátrányosan megkülönböztetett csoport tagjaira, mint amelynek előnyeiben a másik csoport tagjai részesülnek.

A költségekről

42 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) **A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv olyankor, amikor valamely tagállam olyan szabályozást fogad el, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett, meghatározott nemű személyek részére lehetővé teszi azt, hogy a másik nemhez tartozó személyekre alkalmazandó nyugdíjrendszer előnyeiben részesüljenek nyugdíjuk teljes időtartamára,**

   – **nem zárja ki azt, hogy az e rendszerhez való csatlakozás lehetőségét egy olyan kiigazítási járulék megfizetésétől tegye függővé, amely az eredetileg hátrányosan megkülönböztetett személyek által a hátrányos megkülönböztetés időszakában megfizetett járulékok, valamint a személyek másik csoportja által ugyanezen időszak alatt megfizetett, magasabb összegű járulékok közötti különbségből áll, a monetáris inflációt kiegyenlítő késedelmi kamatokkal megemelve,**

   – **ugyanakkor kizárja azt, hogy az említett kiigazítási járulékok megfizetését a monetáris infláció kiegyenlítésére szolgálóktól eltérő, egyéb kamatokkal megemeljék,**

   – **azt is kizárja, hogy előírható legyen, hogy e fizetést egy összegben teljesítsék, amennyiben e feltétel gyakorlatilag lehetetlenné tenné vagy túlságosan megnehezítené az említett kiigazítás megfizetését. Különösen ez az eset áll fenn akkor, ha a fizetendő összeg meghaladja az érintett személy éves nyugdíját.**

2) **Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján hozott olyan ítéletet követően, amelyből az következik, hogy a nemzeti jogszabály összeegyeztethetetlen a közösségi joggal, az érintett tagállam hatóságainak feladata megtenni azokat a megfelelő általános vagy egyedi intézkedéseket, amelyek biztosítják a közösségi jog betartását, különösen ügyelve arra, hogy a nemzeti jog a lehető leghamarabb megfeleljen a közösségi jognak, és hogy azok a jogok, amelyeket az érintettek a közösségi jogra alapítanak, teljes mértékben érvényesüljenek.**

Amennyiben a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetés ténye megállapításra került, mindaddig, amíg az egyenlő bánásmódot helyreállító intézkedéseket nem fogadják el, a nemzeti bíróság feladata kizárni a hátrányos megkülönböztetést tartalmazó nemzeti rendelkezések érvényesülését – azoknak a jogalkotó által történő hatályon kívül helyezésének indítványozása vagy bevárása nélkül –, valamint ugyanazon rendszert alkalmazni a hátrányosan megkülönböztetett csoport tagjaira, mint amelynek előnyeiben a másik csoport tagjai részesülnek.

Aláírások